

Koraljka Crnkovic (Zagreb)

Η ελληνική γλώσσα στην Κροατία Χθες, Σήμερα, Αύριο

Παρά το γεγονός ότι οι πολιτισμοί των δύο χωρών, της Κροατίας και της Γεωργίας είναι δεν έχουν κοινές βάσεις, είναι δεδομένο ότι η ιστορική Κολχίδα, πασίγνωστο σημείο στην πορεία των Αργοναύτων οι οποίοι σύμφωνα με την παράδοση πέρασαν και από τις Αδριατικές ακτές. Σύμφωνα με τις αρχαίες πηγές¹, στο γυρισμό τους από την Κολχίδα η Αργοναυτής κατέληξαν στην Αδριατική, μαζί με το στρατό του Αψύρτου ο οποίος μάλιστα βρήκε και το τραγικό του τέλος ακριβώς στα μέρη της σημερινής Κροατίας.²

Ο στόχος της εισήγησης είναι, μέσα από τον εκπαιδευτικό και τον εκδοτικό τομέα να παρουσιαστεί την ελληνική φιλολογία (αρχαία και νέα) της Κροατίας.

Η Κροατία, χώρα που τον πολιτισμό της θεμελιώσαν οι Αρχαίοι Έλληνες αποικιστές και ύστερα οι Ρωμαίοι διάδοχοι, είναι περφόρητη για την τετρακοσιαετή παράδοση της αρχαιομάθειας. Το πρώτο Κλασσικό Λύκειο ιδρύθηκε το 1607 από τους Ιησουίτες στα πλαίσια του προγράμματος της πνευματικής ανάπτυξης των περιοχών, όπου υπήρχαν οι κοινότητες τους. Αυτό το πρόγραμμα ήταν βασισμένο στη δομή της κλασσικής εκπαίδευσης και του ηθικού κώδικα των

---

¹ Στράβων, Απολλόνιος ο Ρόδιος, Καλλίμαχος (στο έργο) “Αίτια” όπου ερμινεύει τη ονομασία της πόλης Πόλα ως Πόλη των φυγάδων.

² Βλ. Η παρουσία του Ελληνισμού στην Αδριατική, Phasis, vol. 15-16, Τυφλίδα 2012-2013.

Χριστιανών. Από την ίδρυσή του, το πρώτο Κλασσικό Λύκειο στο Ζάγκρεμπ δραστηριοποιείται ακατάπαυστα, υλοποιώντας πολλές και αξιόλογες μεταρρυθμίσεις, μεριμνώντας αδιάλειπτα για την παράδοση των κλασσικών γλωσσών, της λατινικής από έξι έως οκτώ ώρες την εβδομάδα από την πρώτη γυμνασίου και της αρχαίας με πέντε ώρες από την τρίτη γυμνασίου. Από το δέκατο όγδοο αιώνα, το Κλασσικό Λύκειο περνάει στα χέρια του Κράτους και στωϊκά ζει τα θυελλώδη γεγονότα τής μακράς ιστορίας τής χώρας μου, καθώς και τις διαδοχικές αλλαγές τού εκπαιδευτικού της συστήματος. Το 1947, το σχολικό σύστημα οργανώθηκε οριστικά σε οκτώ χρόνια δημοτικού και τέσσερα χρόνια λυκείου. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση τού 1970 αποπειράθηκε να καταργήσει τη διδασκαλία των κλασσικών γλωσσών. Ευτυχώς καταφέραμε να πετύχουμε τη διατήρησή τους στη δευτεροβάθμια, αλλά και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ώστε να μη μειωθούν οι ώρες τις διδασκαλίας (από τρεις ώρες εβδομαδιαίως τα λατινικά και τα αρχαία ελληνικά), αλλά και να μη μεταβληθούν το βασικό πρόγραμμα: η διδασκαλία της γραμματικής και η μελέτη των αντιπροσωπευτικών έργων από την ανθολογία των κλασσικών δημιουργών. Από την ανεξαρτητοποίηση της Κροατίας, το 1995, σταδιακά ιδρύονται και άλλα κλασσικά λύκεια σε άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας.

Οι κλασσικές γλώσσες σήμερα διδάσκονται στη δευτεροβάθμια, αλλά και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (από την πέμπτη δημοτικού τα λατινικά και από την έβδομη τα αρχαία). Σήμερα λειτουργούν δεκαέξι κλασσικά λύκεια, όπου διδάσκονται οι κλασσικές γλώσσες ως υποχρεωτικό μάθημα (από τα οποία τα δεκατρία είναι εκκλησιαστικά λύκεια!). Σε έξι δημοτικά σχολεία διδάσκονται τα λατινικά και τα αρχαία ελληνικά ως μάθημα επιλογής.³ Ανάλογα με το εάν οι μαθητές συνεχίζουν τη διδασκαλία κλασσικών γλωσσών από το δημοτικό σχολείο ή την επιλέγουν στο λύκειο, η κλασσική εκπαίδευση είναι τετραετούς διάρκειας για τους αρχάριους και εξαετούς για τους προχωρημένους. Η διδασκαλία των κλασσικών γλωσσών λοιπόν στην Κροατία παρουσιάζεται σε τρία επίπεδα:

---

³ Εγώ έρχομαι ως αντιπρόσωπος του Ιδιωτικού Κλασσικού Λυκείου που ιδρύθηκε το 1996, ταυτόχρονα με το Ινστιτούτο αυτό.

- α) Διδασκαλία κλασικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (από την 5^η Δημοτικού τα λατινικά, από την 7^η τα αρχαία ελληνικά.
- β) Διδασκαλία κλασικών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση (για προχωρημένους και αρχάριους)
- γ) Διδασκαλία κλασικών γλωσσών στον Τομέα της Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου στο Ζάγκρεμπ και Ζαντάρ.

Στην εισήγηση αυτή ακούμαστε μόνο στο πρόγραμμα της ελληνικής γλώσσας της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που περιλαμβάνει την ανάγνωση σχεδόν όλων των κορυφαίων ονομάτων της αρχαίας λογοτεχνίας, αρχίζοντας από τον Όμηρο και των λυρικών μέχρι και τον Αριστοτέλη, συμπεριλαμβανομένων κάποιων σημείων της Καινής Διαθήκης και μερικών αποσπασμάτων από το ελληνιστικό μυθιστόρημα. Ο βασικός των φιλολόγων δεν είναι μόνο οι μαθητές να γνωρίσουν τη γραμματική της γλώσσας, τη μυθολογία και την ιστορία των αρχαίων λαών. Αυτά είναι μόνο μέσο που στην πραγματικότητα θα τους βοηθήσει να γίνουν ικανοί να διαβάσουν και να καταλάβουν ένα αρχαίο κείμενο από πρωτότυπο, γνωρίζοντας ταυτόχρονα και τα βασικά θεωρητικά φαινόμενα του κάθε συγγραφέα, όπως οι χαρακτηριστικές εκφράσεις, ιδιώματα και τις βασικές του σκέψεις, ούτως ώστε να μπορέσουν να αναγνωρίσουν τον συγγραφέα και το έργο του. Ομολογούμε πως στην εποχή μας η τεχνολογία μας διευκολύνει στη διανομή των κειμένων με διάφορες εφαρμογές για tablets, android και άλλα, βοηθώντας τους μαθητές να συνοιδιοτοποιούν τις σχέσεις των δεδομένων, διάφορων γνώσεων και επιστημών. Έχοντας όλα αυτά τα μοντέρνα βοηθητικά μέσα που μας δείνουν την αυτόματη μετάφραση ακόμα και γραμματική ανάλυση κειμένων, η σημασία της αρχαιομάθειας σήμερα είναι οι διδασκόμενοι να καταλάβουν την επικαιρότητα των αρχαίων κειμένων, τα αιώνια θέματα – να καταλάβουν τους λόγους Κατά Φιλίππου, τον αγώνα της Αντιγώνης, την θυσία της Ιφιγένειας. Μέσω τους να γνωρίσουν τις αρχές της ανθρωπικότητας.

Βέβαια παρ' όλα αυτά οι Κροάτες φιλόλογοι αντιμετωπίζουν και τον ακατάπαυστο αγώνα με την πολιτική για την διατήρηση των κλασικών γλωσσών, την βαθιά οικονομική κρίση και τον κίνδυνο να καταρτηθούν οι κλασικές σπουδές, την έλλοιψη εγχειρηδίων και άλλα. Για παράδειγμα, το μεγαλύτερο υπάρχον λεξικό στην Κροατία εκδόθηκε στις αρχές του 20 ου αιώνα για χρήση στο Γυμνάσιο. Το

επίπεδο του σημερινού φοιτητή είναι ισόβαθμο του επιπέδου ενός μαθητή Γυμνασίου του 1910 την εποχή που εκδόθηκε το υπαρχόμενο λεξικό. Το βασικότερο είναι η επεξεργασία του λεξικού. Όσο αφορά τα βιβλία, χρησιμοποιείται μια καινούρια μέθοδος για τους αρχαίους και επεξεργασμένα βιβλία της παλιάς μεθόδου για τους προχωρημένους. Παράδοξο αλλά αληθινό είναι το γεγονός ότι η αιώνια παράδοση αρχαίων στην Κροατία έχει αποτελέσει η Κροατία να μείνει στην “ιδανική εποχή” του 19 του αιώνα με φόβο να αλλάξει κάτι – από τον κώδικα των πιο βασικών συγγραφέων μέχρι και τα βιβλία που σε ορισμένες επανεκδόσεις. Έχοντας όμως τη συνείδηση πως οι εποχές αλλάζουν είναι βασικό να αλλάξουν οι μέθοδοι και τους στόχοι. Η πιο σημαντική είναι η σχέση των κλασικών με τις άλλες γλώσσες.

Στο σημείο αυτό καταλήγουμε στη στενή σχέση των αρχαίων και των νέων ελληνικών. Στην Κροατία, η διδασκαλία, αλλά και η μελέτη της Ελληνικής γλώσσας, ακόμα και σε πανεπιστημιακό επίπεδο ερμηνεύει τη μακροαίωνα εξέλιξη της από τις αρχέγονες φάσεις της έως και τη Βυζαντινή περίοδο, περιορίζοντας αισθητά την Αρχαία Ελληνική. Άμεση απόρροια λογίζεται η πλήρης άγνοια των θεμελιωδών εκφάνσεων της Νεοελληνικής (καθαρεύουσας και δημοτικής), αλλά και της διαχρονικής εξέλιξης της Ελληνικής γλώσσας, ούτως ώστε και ο σύγχρονος ελληνικός πολιτισμός να παραμένει σχεδόν άγνωστος.

Το τελευταίο στοιχείο που σημαντικό να θεθεί ως παράμετρο της εισήγησης είναι να διαπιστώσουμε το γεγονός ότι οι περισσότερες χώρες της Δυτικής Ευρώπης ακολουθούν το υφιστάμενο παραδοσιακό σύστημα της εκπαίδευσης και παραμένουν προσηλωμένες στο απαρχαιωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που βασιζόταν στη διδασκαλία της λατινικής και λιγότερο της ελληνικής γλώσσας. Παρά την ανάπτυξη και διεύρυνση του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού συστήματος (τουλάχιστον στα πλαίσια του πανεπιστημιακού επιπέδου) και τη διεύρυνση των σπουδών της Νεοελληνικής στην Ευρώπη, στην Κροατία, μια χώρα με ένα από τα πιο αξιόλογα τμήματα της κλασικής φιλολογίας, δεν υπάρχουν σπουδές της Βυζαντινολογίας ούτε της Νεοελληνικής γλώσσας και πολιτισμού, και ως εκ τούτου οι συναφείς εκδόσεις είναι ελάχιστες. Είναι σημαντικό να γνωρίσουμε μια πρωτοποριακή προσπάθεια ώστε τα νέα ελληνικά να διεξαχθούν στη διδασκαλία αρχαίων ελληνικών ως μια εξελικτική φάση της γλώσσας, που πολύ συχνά μοιάζει με κυνήγη των ανεμόμυλων. Βασικά η ρίζα

του προβλήματος εδράζεται στη διδασκαλία της γλώσσας. Είναι ελάχιστοι οι Κροάτες καθηγητές των αρχαίων ελληνικών που γνωρίζουν και τη νεοελληνική, ώστε να μπορούν ουσιαστικά να δείξουν στους μαθητές την άρρηκτη σχέση των δύο γλωσσών (κάτι που θεωρούμε ως *sine qua non* στοιχείο στη διδασκαλία μιας γλώσσας στον εικοστό πρώτο αιώνα). Είναι δεδομένο ότι τα νεοελληνικά αποτελούν μια από τις εξελικτικές φάσεις των αρχαίων ελληνικών, με τις αναπόφευκτες αλλαγές, που είναι εύλογες λόγω της μακροχρόνιας ιστορίας αυτής της γλώσσας. Είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι η αρχαία μορφή επιβιώνει και στη σημερινή γλώσσα, όπως και η καθαρεύουσα, η οποία σε λιγότερο ή μεγαλύτερο βαθμό μαρτυρείται στη λογοτεχνία και τον επίσημο λόγο.

Στα πλαίσια της εκπαιδευτικής – παιδαγωγικής πρακτικής του, ένας φιλόλογος πρέπει να ενεπικεντρώνεται στη συνειδητή προσπάθεια να μεταδώσει στους μαθητές τις βασικές γνώσεις της σημερινής γλώσσας μέσα από διαδραστικά μαθήματα των αρχαίων ελληνικών. Παρά τις πολλές καιριές διαφορές μεταξύ της νέας και της αρχαίας Ελληνικής γλώσσας, εάν εστιάσουμε την προσοχή μας, αντιλαμβάνομαστε ότι τα φαινόμενα αλλαγής στη γλώσσα δεν πρέπει να τα αντιμετωπίζουμε ως αγεφύρωτο χάσμα ή αξεπέραστο εμπόδιο.

Παρ' όλο που η αρχαιομάθεια μπορεί να αποτελέσει μεγάλο εμπόδιο στην αρχική εκμάθηση της νεοελληνικής είναι γεγονός ότι λειτουργεί ως μέσο διευκόλυνσης για την αντίληψη της νεοελληνικής, κυρίως στο γραπτό λόγο. Είναι δεδομένο το ότι πολλοί φιλόλογοι είναι αυτοδίδαχτοι και χειρίζονται τη νεοελληνική μόνο σε επίπεδο ανάγνωσης. Όταν πρόκειται για κείμενο της καθαρεύουσας, η ανάγνωσή τους είναι πλήρης, άνετη.

Στο πλαίσιο αυτό είναι αναμφισβήτητη η σημαντικότητα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας βασισμένης στη μελέτη της αιόνιας εξέλιξης της γλώσσας.

Στο σημείο αυτό καταλήγουμε στην ερώτηση που μας τίθεται καθημερινά ιδίως σε αυτή την πνευματική κρίση που βιώνει η ανθρωπότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Γιατί η φιλολογία σε αυτή την εποχή; Εάν καταργιόταν η φιλολογία, θα καταργιόταν και η ανθρωπότητα. Θα χάναμε το πιο βασικό που μας κάνει ανθρώπους.

Καταλίγοντας σε αυτό το σημείο, επιτρέψτε μου να σας παρουσιάσω εν συντομία τα επίπεδα και τις μεθόδους διδασκαλίας των

Νέων Ελληνικών στην Κροατία η οποία διδάσκεται σε δύο επίπεδα: α) Διδασκαλία της γλώσσας στους φοιτητές της Κλασσικής Φιλολογίας. Τα μαθήματα των Νέων Ελληνικών είναι υποχρεωτικά τα τέσσερα τελευταία εξάμηνα με στόχο οι φοιτητές να γνωρίσουν την εξέλιξη της γλώσσας από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη περίοδο. β) Νεοελληνικά ως ξένη γλώσσα στο Κέντρο Ξένων Γλωσσών της Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου του Ζάγκρεμπ.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε εμείς, οι διδάσκοντες, είναι να συνεχιστεί η διδασκαλία πλέον των δύο εξαμήνων, καθώς οι φοιτητές αποκτώντας τη βάση που είναι επαρκής για την καθημερινή επικοινωνία δε δείχνουν ενδιαφέρον να ολοκληρώσουν τη σπουδή της γλώσσας. Εξίσου αντιμετωπίζεται η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού, αλλά και το μεγαλύτερο εμπόδιο: η απουσία απαραίτητου υλικού – βιβλίων, εγχειρίδιων και άλλων διδακτικών μέσων.

Είναι διάφορες οι αιτίες αυτού του έντονου προβλήματος. Πρώτον, η σύντομη παράδοση της Νεοελληνικής γλώσσας, όχι μόνο στην Κροατία, αλλά και στις πιο πολλές χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Μολονότι τα Νέα ελληνικά, ως μία από τις φάσεις της αρχαίας γλώσσας, θα πρέπει να διδάσκονται τουλάχιστον σε βασικό επίπεδο σε όλους τους πανεπιστημιακούς τομείς και κατευθύνσεις που σχετίζονται με τις κλασσικές επιστήμες, οι πιο πολλοί φιλόλογοι θεωρούν τα νέα ελληνικά μια ξένη γλώσσα με ελάχιστη ή και ανύπαρκτη γλωσσολογική συνάφεια με τα Αρχαία. Βέβαια, η άγνοια είναι ο πιο επικίνδυνος εχθρός. Προκειμένου να επιτευχθεί η διάδοση της Νεοελληνικής γλώσσας, πρωταρχικός μας στόχος είναι η Ελληνομάθεια να καταστεί προαιρετικό μάθημα σε διεθνή σεμινάρια για φιλόλογους που διοργανώνονται υπό την αιγίδα της “Euroclassica”. Δυστυχώς αντιμετωπίζουμε έλλειψη κατανόησης.

Για τη βελτίωση της κατάστασης αυτής, βασικής σημασίας θα ήταν η συνεργασία με τους συναδέλφους από άλλες χώρες και η ανταλλαγή των γνώσεων.

Πριν ολοκληρωθεί αυτή η σύντομη παρουσίαση της φιλολογικής εικόνας της Κροατίας, θα πρέπει να εκθέσουμε και τον σπουδαίο ρόλο του εκδοτικού τομέα ως ενός άλλου πολύ σημαντικού μέσου για την παράδοση αρχαίας και νεοελληνικής φιλολογίας. Όσο αφορά την έκδοση αρχαίων γραμμάτων, σύμφωνα με την τετρακοσιαετή παρά-

δωση κλασικών σπουδών, δεν μας λείπουν οι εκδόσεις της κλασικής λογοτεχνίας. Μεγάλο και κύριο ρόλο στην έκδοση των κλασικών έχει ο εκδοτικός οίκος *“Latina et Graeca”* που ιδρύθηκε το 1976 ξεκινώντας ως όνειρο – πρωτοβουλία κάποιων άσκων φοιτητών κλασικής φιλολογίας, με σκοπό να εκδίδονται έργα Ελλήνων και Ρωμαίων συγγραφέων, αλλά και φιλολογικά εγχειρίδια. Το όνειρο έγινε πραγματικότητα. Στην ως σήμερα αδιάλειπτη δραστηριότητά του ο εκδοτικός οίκος έφερε στο φως μια σειρά από 56 δίγλωσσες εκδόσεις αρχαίας ελληνικής και λατινικής γραμματολογίας. Ταυτόχρονα εκδίδει περιοδικό στο οποίο δημοσιεύει νέα από τους τομείς της Κλασικής φιλολογίας, Ιστορίας και Αρχαιολογίας, επιχειρώντας να φέρει τον αρχαίο κόσμο πιο κοντά στο ευρύτερο κοινό. Παράλληλα, από τους ίδιους δραστήριους, κάποτε φοιτητές με όραμα, αλλά σήμερα μεγαλύτερους Κροάτες φιλόλογους, το 2009 ιδρύθηκε το ομώνυμο Ινστιτούτο *“Latina et Graeca”* (το οποίο λειτουργεί στα πλαίσια του Ιδιωτικού Κλασικού Λυκείου στο Ζάγρεμπ. Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Ινστιτούτου διοργανώνουμε συνέδρια και σεμινάρια για τους μαθητές με στόχο να διευρυνθεί το ενδιαφέρον των παιδιών για τη διδασκαλία των κλασικών γλωσσών και να προσφέρει καινούργιες μεθόδους και άλλους τρόπους διδασκαλίας στους διδάσκοντες. Πιστεύουμε πως η διδασκαλία του 21 του αιώνα σύμφωνα με τις μαθητοκεντρικές μεθόδους θα πρέπει να βγει από την τάξη δείχνοντας στους νέους τρόπους με τους οποίους να υλοποιήσουν τις γνώσεις τους στην καθημερινή ζωή. Να μην μείνουμε στην *“ex cathedra”* διδασκαλία της γραμματικής. Όλα αυτά το Ινστιτούτο έχει ως στόχο του να βοηθήσει τους διδάσκοντες και τους διδασκομένους, ώστε να καταλάβουμε ότι οι δρόμοι μας στην εκμάθηση είναι παράλληλοι. Και εμείς οι διδάσκοντες καθημερινά μαθαίνουμε από τους μαθητές ή τους φοιτητές μας.

Αντίθετα όμως από την πλούσια παράδοση της αρχαιοελληνικής φιλολογίας, στον τομέα έκδοσης την νεοελληνικής φιλολογίας είμαστε ακόμα στην αρχή. Γενικώς παρατηρούμε έλλειψη ουσιαστικού ενδιαφέροντος για τη Νεοελληνική λογοτεχνία, καθώς και το σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό. Οι αιτίες για αυτό πιστεύω ότι εδράζονται στις πλημμελείς γνώσεις, στην απουσία συντονισμένης προσπάθειας από τους επίσημους κρατικούς φορείς, τη μη ευρεία προβολή των πολιτιστικών αγαθών.

Μέχρι σήμερα έχει εκδοθεί μόνο η Ανθολογία ποιημάτων του Κωνσταντίνου Καβάφη (σε 50 μόνο αντίγραφα, που έχουν εξαντληθεί). Μια άλλη αξιοσημείωτη προσπάθεια, να βγει στο φως της δημοσιότητας η ποιητική Ανθολογία του Γιώργου Σεφέρη δεν έχει βρει ανάλογη ανήχηση από του εκδοτικούς οίκους. Ωστόσο, δεν χάνουμε την αισιοδοξία μας καθώς οι μερικές από τις προσπάθειές μας έγιναν πραγματικότητα. Είναι σημαντικό να επισημαντεί ότι πέρυσι εκδόθηκε και το πρώτο Ελληνο-κροατικό λεξικό της συγγραφέα της υποφαινομένης. Συνεχίζουμε με μια πολύ σημαντική κίνηση – να φέρουμε για πρώτη φορά στο φως της Κροατικής δημοσιότητας μια ανθολογία έργων του Καζαντζάκη. Ευελπιστούμε πως με τον τρόπο αυτό αρχίζουμε το “οδυσσειακό” μας ταξίδι στο βαθύ, ανεξερεύνητο ως τώρα πέλαγος των νεοελληνικών γραμμάτων.

Να ευχόμαστε το ταξίδι στο στόχο μας, τον κοινό σε όλους – τη μετάδοση των Ελληνικών γραμμάτων (αρχαίων και νέων) να είναι καλό και όμορφο και να μη φοβόμαστε δυσκολίες – τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπες ούτε τον θυμωμένο Ποσειδώνα – όπως λέει ο Καβάφης.

The Program of Classics in Primary and Secondary School in Croatia

Program in Six Years of Education (Primary and Secondary School)

7 th Class of Primary	8 th Class of Primary	1 st Class Secondary	2 nd Class Secondary	3 rd Class Secondary	4 th Class Secondary
Grammar	Grammar	New Testament (parts) Hellenistic novel (parts)	Homer, Iliad (A, Z, X) Homer, Odyssey (A, Z, Ψ)	Herodotus (parts)	Heraclitus and Democritus (parts)
Mythology	Mythology	Xenophon, Memorabilia (parts)	Lyrics (selection)	Thoukidides (parts)	Plato, The Republic Aristoteles, Poetics (parts)

Ancient civilisation	Ancient civilisation	Plato, <i>Apologia,</i> <i>Protagoras</i> (parts)		Demosthenes (parts)	Aischylus, <i>Prometheus Bound</i> Sophocles, <i>Antigone</i> , <i>Oedipus the King</i> Euripides, <i>Medea</i>
----------------------	----------------------	---	--	-------------------------------	---

*Program in Four Years of Education
(Secondary School)*

1 st Class Secondary School	2 nd Class Secondary School	3 rd Class Secondary School	4 rd Class Secondary School
Grammar	Grammar	Homer, <i>Iliad</i> Homer, <i>Odyssea</i>	Heraclitus and Democritus (parts)
Mythology	Mythology	Lyrics (selection)	Plato, <i>The Republic</i> (parts)
Ancient civilisation	Ancient civilisation	Herodotus (parts)	Aristoteles, <i>Poetics</i> (parts)
	<i>New Testament</i> (parts) Xenophon <i>Memorabilia</i> (parts)		Aischylus <i>Prometheus Bound</i> Sophocles, <i>Antigone,</i> <i>Oedipus the King</i> Euripides, <i>Medea</i>

Περίληψη

Η παράδοση των κλασικών γλωσσών είναι πολύ διαδεδομένη στην Κροατία. Το πρώτο Κλασικό Λύκειο ιδρύθηκε το 1607 από τους Ιησουίτες στα πλαίσια του προγράμματος της πνευματικής ανάπτυξης των περιοχών με τις κοινότητες τους. Αυτό το πρόγραμμα ήταν βασισμένο στη σύνθεση της κλασικής εκπαίδευσης και του ηθικού κώδικα των Χριστιανών. Από την ίδρυσή του, το πρώτο Κλασικό Λύκειο στο Ζάγκρεμπ δραστηριοποιείται ακατάπαυστα, μεριμνώντας αδιάλειπτα για την παράδοση των κλασικών γλωσσών, με αποτέλεσμα οι κλασικές γλώσσες σήμερα να διδάσκονται στη

δευτεροβάθμια, αλλά και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε δεκαέξι κλασικά λύκεια, ως υποχρεωτικό μάθημα. Σε έξι δημοτικά σχολεία διδάσκονται τα λατινικά και τα αρχαία ελληνικά ως μάθημα επιλογής.

Παρόλο αντιμετωπίζεται πρόβλημα ότι διδασκαλία, αλλά και η μελέτη της Ελληνικής γλώσσας στην Κροατία, ακόμα και σε πανεπιστημιακό επίπεδο ερμηνεύει την εξέλιξη της έως και τη Βυζαντινή περίοδο, περιορίζοντας την Αρχαία Ελληνική και αγνοώντας την ύπαρξη της Νεοελληνικής (καθαρεύουσας και δημοτικής) ως αποτέλεσμα διαχρονικής εξέλιξης μιας γλώσσας.

Είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι η αρχαία μορφή επιβιώνει και στη σημερινή γλώσσα, όπως και η καθαρεύουσα, η οποία σε λιγότερο ή μεγαλύτερο βαθμό μαρτυρείται στη λογοτεχνία και τον επίσημο λόγο.

Παράλληλα, είναι γεγονός ότι η αρχαιομάθεια αποτελεί μεγάλη διευκόλυνση για την αντίληψη της νεοελληνικής, κυρίως στο γραπτό λόγο. Είναι δεδομένο ότι πολλοί φιλόλογοι είναι αυτοδίδαχτοι και χειρίζονται τη νεοελληνική μόνο σε επίπεδο ανάγνωσης. Όταν πρόκειται για κείμενο της καθαρεύουσας, η ανάγνωσή τους είναι πλήρης, άνετη.

Είναι αναμφισβήτητο ότι τα νεοελληνικά αποτελούν εξέλιξη της γλώσσας, η οποία στο διάβα των αιώνων πέρασε από διάφορες φάσεις και μορφές. Η εξέλιξη αυτή είναι ευνόητη για τη σύγχρονη εποχή. Εντούτοις είναι πολύ σημαντικό να σεβόμαστε τη γλώσσα εμπλουτίζοντάς την συνεχώς με το γλωσσικό και εκφραστικό θησαυρό της “αρχαίας μητέρας” της.